

# NORMKRITIK PÅ BIBLIOTEK INTE KONTROVERSIELT

*Att ställa sig frågan "Vilken roll spelar genus och sexualitet i bibliotekssammanhang?" har mycket gemensamt med att fråga sig vilken roll till exempel klass eller vithet spelar på bibliotek. Det rör sig om ett maktkritiskt perspektiv som sätter fingret på strukturer som annars tenderar att gå omärkta förbi.*

Reaktioner i stil med "Varför ska personalen åsiktsskolas?" – som Sofie Samuelsson mött i sitt arbete med jämställdhet och HBT på bibliotek (se texten "Behöver bibblan ruskas om?" i det här numret) – reducerar normkritiskt arbete till en åsikt och avfärdar det därmed som en icke-angelägenhet för biblioteken. En sådan reaktion missar dels den folkbildningsutmaning som ligger i genus- och sexualitetsfrågor, dels att biblioteket, som en del av det omliggande samhället, kan vara en arena för strukturell diskriminering på dessa grunder.

Att bibliotek arbetar med att synliggöra genus- och HBTQ-frågor genom förvärv, förmedling och programverksamhet, eller försöker säkerställa att användare (och personal) av alla möjliga kön, sexualiteter och identiteter får ett respektfullt och förutsättningslöst bemötande, är alltså inte mer kontroversiellt än den grundläggande uppfattningen om alla människors lika värde, folkbibliotekstanken om ett bibliotek för alla, eller den svenska jämställdhets- och diskrimineringslagstiftningen. Det är också ett arbete som ingår i en bredare mångfaldssträvan, där vi självkritiskt måste granska och ifrågasätta de normer som styr våra biblioteksverksamheter – inte bara normer kring kön, genus och sexualitet (se till exempel *bis* 2-2012, med tema antirasism).

Frågor gällande jämställdhet och kvinnors eller HBTQ-personers rättigheter är dock inte självskrivna i samhällets juridiska och moraliska diskurser – tvärtom är de framsteg som gjorts (rösträtt för kvinnor, rätten till fri abort, avskaffandet av definitionen av homosexualitet som en sjukdom och mycket mer) ett resultat av feministiska och queera frigörelsekamper. Kamper som visserligen gjort många framsteg, men som stundtals möter hårt motstånd och fortfarande har mycket kvar att kämpa för, i Sverige såväl som internationellt. Bibliotekens uppgift att samla vår gemensamma historia omfattar naturligtvis även de emancipatoriska projekt som i organiserade eller oorganiserade former pekat på eller kämpat mot förtryck. För att dessa historier inte ska gå obemärkta förbi har det krävts särskilda satsningar från bibliotekshåll. Ett exempel är KvinnSam, nationellt bibliotek för genusforskning, som finns att läsa om i detta nummer.

Vi hoppas att *bis* kan intressera och inspirera till både befintligt och framtida genus- och HBTQ-arbete på biblioteken. Det finns mycket att göra, på en mängd fronter. Biblioteken har en viktig, men också rolig, utmaning i att öka mångfalden och toleransen i samhället!

*Martin Persson*

redaktör



Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i [www.globalarkivet.se](http://www.globalarkivet.se).